

Opetus- ja kulttuuriministeriö

kirjaamo@minedu.fi
varhaiskasvatustila@minedu.fi

Viite: Lausuntopyyntö 15.4.2014 OKM/81/040/2012

Lausuntopyyntö varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän esityksistä

Turun yliopisto lausuu varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamisesityksistä seuraavaa. Lausunnon liitteenä ovat Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan työryhmän laatimat yksityiskohtaiset perustelut lakiesityksestä pykälittäin sekä pyydetty tiivistelmä lausunnosta.

Varhaiskasvatustilain toteutumisen kannalta keskeiset käsitteet "varhaiskasvatus" ja "päivähoito" tulee määritellä ja niitä tulee käyttää kaikkialla johdonmukaisesti, koska laki perustuu näiden käsitteiden tarkoittamiin sisältöihin (1:1-3 §). Käsitteellinen epätarkkuus johtaa tulkintoihin, jolloin lain tarkoittama lapsen tai lapsen huoltajan oikeus voi jäädä toteutumatta.

Varhaiskasvatus on "suunnitelmallista ja tavoitteellista pedagogista toimintaa" (lisäys 1:3 §), joka edellyttää pedagogisen koulutuksen saanutta työntekijää. Jotta varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voivat toteutua, tulee jokaisessa lapsiryhmässä olla vähintään yksi varhaiskasvatukseen erikoistunut opettaja, jolla on syvälinen ja laajin mahdollinen asiantuntemus lapsen kasvatuksesta, hoivasta ja kehityksestä (lisäys 7:35 ja 37 §).

Yliopisto pitää erityisen onnistuneina luvun 3 uudistuksia, jossa turvataan varhaiskasvatuksen jatkuvuus ja lapsen pitkäaikaiset, turvalliset ihmissuhteet tovereihinsa ja aikuisiin (14 §) sekä vanhempien osallisuus kasvatuskumppaneina varhaiskasvatustoiminnan suunnitteluun ja arviointiin (19 §). Myös luvun 7 (35 §) päiväkodin henkilöstöä koskeva mitoitustakaa, että lapsiryhmiä ei voida suurentaa lisäämällä työntekijöitä.

On erittäin tärkeää, että lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan lapsen kasvatuksen, hoidon ja opetuksen tavoitteet sekä lapsen kasvatukseen osallistuvien henkilöiden toimenpiteet tavoitteiden toteutumiseksi (5:25 ja 26 §). Tällainen käytäntö osaltaan edistää dialogia ja kasvatuskumppanuutta vanhempien kanssa ja yhteistyötä eri alojen asiantuntijoiden kanssa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen kolmiportaisen tuen mallin mukaisesti (3:16-18 §) poistaa päällekkäisten suunnitelmien ja niiden laatimiseen liittyvää neuvonpidon tarvetta.

15.4.2014

Dnro 277/03/2014

Yliopisto ehdottaa lukuun 3 (16-18 §) lisättäväksi, että lapsen tuen tarpeesta ja tukitoimista päättää päiväkotikohtainen moniammatillinen työryhmä, joka on verrattavissa perusopetuslain oppilashuoltotyöryhmään. Työryhmää johtaa päiväkodin johtaja, jolle tulee varhaiskasvatuksen asiantuntijana antaa päätösvalta yhdessä lapsen huoltajien sekä muiden lapsen kasvatukseen ja kehityksen tukemiseen erikoistuneiden asiantuntijoiden kuten erityisopettajan ja psykologin kanssa, jotta lapsen tarvitsemien tukitoimien riittävyys, sopivuus ja oikea-aikaisuus toteutuvat. Mielestämme varhaiskasvatuspalvelun tuottajan velvollisuus on järjestää lapselle kielikylpyopetusta sekä kansallisella kielellä että kotikielellä (3:16 §).

Kelpoisuusvaatimuksena hallinnollisiin ja ammatillisiin varhaiskasvatuksen johtotehtäviin tulisi olla ylempi kasvatustieteen korkeakoulututkinto (6:33§). Yliopistolinen varhaiskasvatuksen maisteritutkinnon osaamistavoitteet sisältävät mm. korkeatasoista pedagogiikkaa ja johtamiskoulutusta sekä pedagogisen asiantuntijuuden integraatiota johtajuuteen. Varhaiskasvatuksen kehittäminen edellyttää laaja-alaista lapsen kehityksen ja kasvatuksen asiantuntijuutta ja siihen on suunnattava varoja.

Varhaiskasvatuslailta ei voida edellyttää kustannusneutraaliutta, koska se rajaa lakiin kirjattavien muutosten ja uudistusten toteutumista. Henkilöstön tehtävämikkeet luvussa 6 ovat selkeitä ja informatiivisia, mikä tukee kasvatuskumppanuutta vanhempien kanssa ja yhteistyötä muiden ammattiryhmien kanssa. Henkilöstön kelpoisuusvaatimusten tarkennukset saattavat lisätä lyhyellä aikavälillä julkisen talouden kokonaiskustannuksia. Tieteellinen tutkimus kuitenkin osoittaa, että sijoittaminen varhaiskasvatukseen palautuu pitkällä aikavälillä moninkertaisina säästöinä yhteiskunnalle (Heckman, 2006; Pianta, Barnett, Burchinal, & Thornburg, 2009). Laadukas varhaiskasvatus edistää lasten hyvinvointia ja ennaltaehkäisee syrjäytymisriskiä tehokkaammin kuin tukitoimet perusopetuksessa.

Rehtori

Kalervo Väänänen

Suunnittelija

Olavi Karkulehto

Liite 1

Kasvatustieteiden tiedekunnan kommentteja lakiesitykseen pykälittäin (korjausehdotukset, lisäykset ja kommentit perusteluineen kursivilla tai ylivivauksella)

Luku 1 Yleiset säädökset

1 § Soveltamisala

Tässä laissa säädetään kunnan järjestämästä varhaiskasvatuksesta, jota annetaan päiväkodissa ja perhepäivähoidossa.

Kommentti: Varhaiskasvatustilain keskeiset käsitteet "varhaiskasvatus" ja "päivähoito" määritellä ja niitä tulee käyttää kaikkialla johdonmukaisesti, koska laki perustuu naiden käsitteiden tarkoitamiin sisältöihin. Onko esimerkiksi perhepäivähoito varhaiskasvatusta vai päivähoitoa? Käsitteiden vaihteleva käyttö sekä rinnakkain että toistensa synonyymeinä johtaa erilaisiin tulkintoihin, jolloin lain tarkoittama lapsen tai lapsen huoltajan oikeus voi jäädä toteutumatta.

2 § Varhaiskasvatuksen määritelmä

Tässä laissa tarkoitetaan varhaiskasvatuksella lapsen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen muodostamaa kokonaisuutta.

Kommentti: Varhaiskasvatuksen määrittely ei ole riittävä. Ks. seuraavan pykälän kommentti

3 § Varhaiskasvatuksen tavoitteet

Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista pedagogista toimintaa. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on:

(3) tarjota lapsen iän ja kehityksen mukaista sekä kehitystä monipuolisesti tukevaa pedagogista toimintaa ja huolenpitoa;

Perustelu: Varhaiskasvatuksen määrittelyyn on lisättävä: "pedagogista toimintaa", jotta myös 3 § mukaiset varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voivat toteutua. Myös käsite pedagoginen on määriteltävä. Pedagoginen toiminta on merkittävä osa varhaiskasvatusta ja siksi laissa tulee tehdä näkyväksi, mitä sillä tarkoitetaan. Pedagogiikkaa ei tule yksipuolisesti liittää vain lapsen kognitiivisten taitojen arvioimiseen (kuten esimerkiksi luvussa 3:17 § ja 18 § liittyen pedagogisen arvion ja selvityksen tekemiseen).

(7) tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, ja elinikäistä oppimista, \ddagger koulutuksellista, tasa-arvoa ja kulttuurisesti kestävää kehitystä;

Perustelu: Koulutuksellinen tasa-arvo ja kulttuurisesti kestävä kehitys on jokaisen yksilön perusoikeus.

15.4.2014

Dnro 277/03/2014

Luku 2 Varhaiskasvatuksen järjestäminen

4 § Kunnan yleinen järjestämisvelvollisuus

Lapsella on oikeus osallistua lähipäiväkodin varhaiskasvatukseen. Kunnan on varhaiskasvatusta järjestäessään otettava huomioon liikenneyhteydet sekä asutuksen ja varhaiskasvatuksen järjestämipaikkojen sijainti siten, että näiden väliset matkat ovat mahdollisimman lyhyitä.

Perustelu: Lapsen kasvu ja kehitys samassa ympäristössä, jossa hän asuu ja jossa hänellä on perusopetuslain mukaan oikeus käydä lähikoulua, edistää lapsen turvallisuuden tunnetta, tervettä ja tasapainoista kehitystä. Mahdollisimman lyhyt kulkuetäisyys kodin ja päiväkodin välillä mahdollistaa jatkuvuuden vertais- ja aikuissuhteissa.

7 § Varhaiskasvatuksen toiminta-ajat

Osa-aikainen varhaiskasvatus saa kestää enintään ~~viisi~~ kuusi tuntia päivässä tai ~~25~~ 30 tuntia viikossa.

Perustelu: Mitä säännöllisempää lapsen varhaiskasvatukseen osallistuminen on, sitä varmemmin lapsen suotuisalle kehitykselle asetetut varhaiskasvatuksen tavoitteet voidaan saavuttaa.

8 §

Lauseita voisi täydentää seuraavasti: Varhaiskasvatusympäristön on oltava fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti kehittävää... toimitilat ja välineet sisällä ja ulkona

Luku 3 Lapsen ja lapsen huoltajien asema ja oikeudet

11 § Oikeus varhaiskasvatukseen

Iltaisin, öisin, viikonloppuisin ja arkipyhisin annettavaan ~~varhaiskasvatukseen~~ päivähoitoon on oikeus ainoastaan lapsella, jolle se on välttämätöntä lapsen huoltajien työssäkäynnin tai opiskelun vuoksi.

Perustelu: Toiminta painottuu iltaisin ja öisin kodinomaiseen hoivaan ja hoitoon.

13 § ~~Hoito~~ Varhaiskasvatuksen järjestäminen muulla tavalla

Perustelu: Käsitteitä varhaiskasvatus ja (päivä)hoito täsmennetty.

15 § Kielelliset oikeudet

(Uusi kappale): Lapsella on oikeus osallistua kielikylpyopetukseen, mikäli lapsen kotikieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Varhaiskasvatuspalvelun tuottajalla on velvollisuus järjestää lapselle kielikylpyopetusta sekä kansallisella kielellä että kotikielellä.

Perustelu: Lapsella tulee olla mahdollisuus käyttää omaa äidinkieltään suomen, ruotsin tai saamen kielen lisäksi päittäisessä vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa, jotta lapsen tasapainoinen kaksikielinen kehitys ei vaarantuisi. Tieteellisten tutkimusten mukaan yksi- ja kaksikieliset lapset oppivat aidikiel(t)ensä perusrakenteet neljän ensimmäisen ikävuoden aikana ja (Silven & Rubinov, 2010; Silven, Voeten, Kouvo & Lunden, 2014). Suotuisan monikulttuurisen kehityksen ja identiteetin turvaaminen vähentää syrjäytymisriskiä ja edistää elämän hallintaa ja koulutuksellista tasa-arvoa.

16§ Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki

Tuki voi sisältää tarvittavia pedagogisia järjestelyjä ja esimerkiksi erityisopettajan ja psykologin palveluja, tulkitsemis- ja avustajapalveluja tai erityisten apuvälineiden käyttöä.... Päiväkodin johtajalla on velvollisuus ottaa Lasten tuen tarpeet ~~tulee tarvittaessa ottaa~~ huomioon henkilöstön määrässä, henkilöstörakenteessa tai lasten määrässä Lapsen kehityksen ja oppimisen edistäminen suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen opettajan ja muun henkilöstön ja sekä lapsen huoltajien kanssa ~~sekä tarvittaessa~~ moniammatillisessa työryhmässä yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon, opetustoimen tai muiden viranomaisten kanssa. Työryhmän jäsenistöön kuuluu lapsen kasvatukseen ja kehityksen tukemiseen erikoistuneita asiantuntijoita kuten erityisopettaja ja psykologi. Kunnan varhaiskasvatuspalvelun järjestäjä on vastuussa päiväkodin johtajan tekemän päätöksen toteutumisesta.

Perustelu: Liian löyhä ilmaisu antaa varhaiskasvatuspalvelun järjestäjälle liian paljon päätösvaltaa lapsen tuen tarpeeseen liittyvien tukitoimien järjestämisestä. Tästä syystä ehdotamme, että lapsen tuen tarpeesta ja tukitoimista päättää päiväkotikohtainen moniammatillinen työryhmä, joka on verrattavissa perusopetuslain oppilashuoltotyöryhmään. Työryhmää johtaa päiväkodin johtaja, jolle tulee varhaiskasvatuksen asiantuntijana antaa päätösvalta yhdessä lapsen huoltajien sekä muiden lapsen kasvatukseen ja kehityksen tukemiseen erikoistuneiden asiantuntijoiden, kuten erityisopettajan ja psykologin kanssa, jotta lapsen tarvitsemien tukitoimien riittävyys, sopivuus ja oikea-aikaisuus toteutuvat.

Ellei lakiin kirjata selkeästi, kuka tekee päätöksen tuen tarpeesta, henkilöstön määrästä ja rakenteesta tai lasten määrästä, sen voi tehdä joku muu kuin varhaiskasvatuksen asiantuntija tai sitä ei tehdä ollenkaan. Kunnan varhaiskasvatuspalvelun järjestäjän tulee olla vastuussa päiväkodin johtajan tekemän päätöksen toteutumisesta, jotta tukitoimet eivät jää toteutumatta kustannussyistä.

17 § Lapsen kehityksen ja oppimisen tehostettu tuki

Tuen antaminen perustuu varhaiskasvatuksen opettajan ja erityisopettajan pedagogiseen arvioon... Lapsen kehityksen ja oppimisen tehostettu tuki suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen henkilöstön, kehityksen ja kasvatuksen erikoispsykologin ja lapsen huoltajien kanssa ~~sekä tarvittaessa~~ moniammatillisessa työryhmässä yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon, opetustoimen tai muiden viranomaisten kanssa.

Perustelu: Lapsen tehostetun tuen tarpeen havainnointi ja arviointi sekä siihen liittyvien tukitoimien suunnittelu, toteutus ja arviointi edellyttävät sekä varhaiskasvatuksen ja erityisopettajan koulutusta ja pedagogista asiantuntijuutta että kehityksen ja kasvatuksen erikoispsykologin asiantuntijuutta. Ks. myös edellisen pykälän perustelu moniammatilliselle työryhmiille.

18 § Lapsen kehityksen ja oppimisen erityinen tuki

Lapsen kehityksen ja oppimisen erityinen tuki suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen henkilöstön, kehityksen ja kasvatuksen erikoispsykologin ja lapsen huoltajien kanssa ~~sekä tarvittaessa~~ moniammatillisessa työryhmässä yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon ...

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä on hankittava lapsen hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta vastaavilta henkilöiltä ja varhaiskasvatuksen opettajalta ja varhaiskasvatuksen erityisopettajalta pedagoginen selvitys...

Perustelu: Ks. kahden edellisen pykälän perustelut moniammatilliselle yhteistyölle ja työryhmille.

17§ ja 18 § Lapsen kehityksen ja oppimisen tehostettu I erityinen tuki

Lapsen tehostetun I erityisen tuen tarvetta peen riittävyys, sopivuus ja oikea-aikaisuus on arvioitava säännöllisesti, vähintään kerran puolessa vuodessa.

Perustelu: Lapsen kehitys on nopeaa ja siksi tuen tarpeen määrässä, laadussa ja ajoituksessa voi tapahtua muutoksia lyhyemmässä ajassa kuin vuodessa. Valmistetuilla olevan väitöskirjatutkimuksen alustavien tulosten mukaan myös lasten vanhemmat kannattavat varhaiskasvatussuunnitelman tarkistamista puolen vuoden välein (suullinen tieto, Tanhuanpää, 2014).

18 § Lapsen kehityksen ja oppimisen erityinen tuki

Lapselle, jolle 16 tai 17 §:ssä säädetty tuki ei ole riittävä, ~~esimerkiksi lapsen vaikeasta vammasta tai sairaudesta johtuen~~, on annettava erityistä tukea.

Perustelu: Lapsella voi olla tunne-elämään, ajatteluun tai sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyvä erityisen tuen tarve, vaikka hänellä ei olisi vammaa tai sairautta. Tuen tarve ilmenee erilaisina oppimisvaikeuksina, tarkkaavuus- ja käytöshäiriöinä sekä kiusaamisen, yksinäisyyden ja syrjäytymisen ongelmina.

Pedagogista selvitystä ~~voidaan tarvittaessa~~ tulee täydentää sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijalausunnoilla tai muulla selvityksellä, jotta lapsen erityisen tuen tarpeen mukaiset tukitoimet toteutuvat kustannuksista huolimatta.

Perustelu: Varhaiskasvatustilanteita ei voida edellyttää kustannusneutraaliutta, koska se rajaa lakiin kirjattavien muutosten ja uudistusten toteutumista.

19§: Ensimmäisen lauseen jälkeen voisi lisätä seuraavat kohdat: *Varhaiskasvatus luoda edellytykset sekä lapsen itsenäistyminen ja itsearvioinnin taitojen että minäkäsityksen ja itsetunnon kehittymiselle. Viimeisen lauseen ...suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin siten, että lapsi kokee voivansa osallistua ja vaikuttaa itseään koskevissa asioissa.*

Luku 5 Varhaiskasvatuksen suunnittelu ja arviointi

25 § Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen ~~opettajan henkilöstön~~ ja lapsen huoltajien kanssa.... Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista on arvioitava säännöllisesti ja suunnitelma on tarkistettava vähintään ~~kerran vuodessa~~ puolen vuoden välein.

Perustelu: Pidämme erittäin tärkeänä, että lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan lapsen kasvatuksen, hoidon ja opetuksen tavoitteet sekä lapsen kasvatukseen osallistuvien henkilöiden toimenpiteet tavoitteiden toteutumiseksi, mikä osaltaan edistää dialogia ja kasvatuskumppanuutta vanhempien kanssa ja yhteistyötä eri alojen asiantuntijoiden kanssa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen kolmiportaisen tuen mallin mukaisesti poistaa päällekkäisten suunnitelmien ja niiden laatimiseen liittyvää neuvonpidon tarvetta, mikä puolestaan vähentää byrokratiaa ja kustannuksia. Ks. muut perustelut luvusta 3:16§ -18 §.

26 § Varhaiskasvatuksen arviointi

Varhaiskasvatuksen arvioinnin tarkoituksena on tukea tämän lain tarkoituksen toteuttamista ja tukea varhaiskasvatuksen kehittämistä ja edistää lapsen kasvun ja oppimisen edellytyksiä. Varhaiskasvatuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa varhaiskasvatusta.

Kommentti: Pidämme varhaiskasvatuksen arviointia niin tärkeänä, että sen toteutumisesta on 26 § mukaisesti säädettävä laissa.

Luku 6 Henkilöstön tehtävät ja kelpoisuusvaatimukset

Kommentti luvusta 6: Varhaiskasvatustilailta ei voida edellyttää kustannusneutraaliutta, koska se rajaa lakiin kirjattavien muutosten ja uudistusten toteutumista. Henkilöstön tehtävänimikkeet ovat selkeitä ja informatiivisia, mikä tukee kasvatuskumppanuutta vanhempien kanssa ja yhteistyötä muiden ammattiryhmien kanssa. Henkilöstön kelpoisuusvaatimusten tarkennukset saattavat lisätä lyhyellä aikavälillä julkisen talouden kokonaiskustannuksia. Tieteellinen tutkimus kuitenkin osoittaa, että sijoittaminen varhaiskasvatukseen palautuu pitkällä aikavälillä moninkertaisina säästöinä yhteiskunnalle (Heckman, 2006; Pianta, Barnett, Burchinal, & Thornburg, 2009). Laadukas varhaiskasvatus edistää lasten hyvinvointia ja ennaltaehkäisee syrjäytymisriskiä nuoruusiässä tehokkaammin kuin tukitoimet perusopetuksessa.

27 § Varhaiskasvatuksen opettaja

Kommentti: Yliopistollinen lastentarhanopettajakoulutus perustuu pohjoismaisen educare -ajattelun mukaisesti lapsen kognitiivisen, sosiaalisen ja emotionaalisen kehityksen arviointiin sekä kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseen erilaisissa arjen kasvatukseen, hoivaan ja opetukseen liittyvissä vuorovaikutustilanteissa. Näin ollen yliopistollinen lastentarhanopettajakoulutus, joka johtaa kasvatustieteen kandidaatin tutkintoon, täyttää selkeästi varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuusvaatimukset sekä antaa laaja-alaiset ja monipuoliset valmiudet tehtäviin, joissa ydinosaaminen edellyttää pedagogista arviota, selvitystä ja järjestelyä.

31 § Varhaiskasvatuksen erityisopettaja

Kelpoisuusvaatimuksena varhaiskasvatuksen erityisopettajan tehtäviin on:

1 ~~27 tai 28~~ §:ssä säädetty kelpoisuus, jonka lisäksi on suoritettu erityisopetuksen tehtäviin ammatillisia valmiuksia antavat opinnot, joista säädetään yliopistojen tutkinnosta annetun asetuksen (794/2004)19 §:n 1 momentin 3 kohdassa; tai

2 varhaiserityisopetuksen koulutus (YEO).

Perustelu: Ks. edellinen pykälän perustelu.

33 § Varhaiskasvatuksen johtotehtävät

Kelpoisuusvaatimuksena varhaiskasvatuksen hallinnollisiin johtotehtäviin on soveltuva kasvatustieteen ylempi korkeakoulututkinto, *varhaiskasvatuksen* alan tuntemus sekä riittävä johtamistaito.

Kelpoisuusvaatimuksena varhaiskasvatuksen ammatillisiin johtotehtäviin on *kasvatustieteen (varhaiskasvatus) ylempi korkeakoulututkinto*, vähintään ~~27 tai 28~~ §:n mukainen kelpoisuus sekä riittävä johtamistaito.

15.4.2014

Dnro 277/03/2014

Perustelu: Esitämme, että kelpoisuusvaatimuksena sekä hallinnollisiin että ammatillisiin johtotehtäviin on ylempi kasvatustieteen korkeakoulututkinto. Varhaiskasvatuksen kehittäminen edellyttää korkeatasoista lapsen kehityksen ja kasvatuksen asiantuntijuutta ja siihen on suunnattava varoja. Yliopistollinen varhaiskasvatuksen maisteritutkinnon osaamistavoitteet sisältävät mm. korkeatasoista pedagogiikkaa ja johtamiskoulutusta sekä pedagogisen asiantuntijuuden integraatiota johtajuuteen. Opiskelija voi halutessaan valita noin 60 opintopisteen verran johtajuusopintoja opinnäytetyö mukaan lukien.

34 § Tilapäinen poikkeaminen kelpoisuusvaatimuksista

Jos varhaiskasvatuksessa toimivan 27-33 §:ssä säädetyn henkilöstön tehtävään ei saada henkilöä, jolla on säädetty kelpoisuus, tehtävään voidaan ottaa enintään vuoden ajaksi henkilö, jolla suoritettujen kasvatustieteen opintojen perusteella on riittävät edellytykset tehtävän hoitamiseen.

Perustelu: Varhaiskasvatuksessa toimivalta työntekijältä tulee aina edellyttää varhaiskasvatuksen opintoja.

Luku 7 Henkilöstön mitoitus, rakenne ja täydennyskoulutus

35 § Päiväkodin henkilöstön mitoitus

Päiväkodissa tulee hoito-, kasvatusta- ja opetustehtävissä olla vähintään yksi varhaiskasvatuksen opettaja tämän lain 27 ~~29~~ §:n mukaiset kelpoisuusvaatimukset täyttävä henkilö enintään seitsemää kolme vuotta täyttänyttä tai enintään neljää alle kolmivuotiaista lasta kohden.

Perustelu: Jokaisessa lapsiryhmässä tulee olla varhaiskasvatukseen erikoistunut opettaja, jolla on syvälinen ja laajin mahdollinen asiantuntemus lapsen kasvatuksesta, hoivasta ja kehityksestä.

37 § Päiväkodin henkilöstön rakenne

Päiväkodin henkilöstön rakenne muodostetaan siten, että jokaista lapsiryhmää kohden on vähintään yksi varhaiskasvatuksen opettaja, joka kolmannella hoito-, kasvatusta- ja opetustehtävissä toimivalla tulee olla joko 27 tai 28 §:ssa saadetty kelpoisuus ja muilla 29 §:ssä säädetty kelpoisuus.

Perustelu: Ks. edellisen pykälän perustelu

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet opettajankoulutuslaitoksen varhaiskasvatuksen aineryhmä.

Dekaani

Marja Vauras

Opintopäällikkö

Mari Broberg

Liite 2: Lausunnon tiivistelmä

Turun yliopiston lausunto varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Varhaiskasvatustilanteen toteutumisen kannalta keskeiset käsitteet "varhaiskasvatus" ja "päivähoito" tulee määritellä ja niitä tulee käyttää kaikkialla johdonmukaisesti, koska laki perustuu näiden käsitteiden tarkoitamiin sisältöihin (1:1-3 §). Käsitteellinen epätarkkuus johtaa tulkintoihin, jolloin lain tarkoittama lapsen tai lapsen huoltajan oikeus voi jäädä toteutumatta.

Varhaiskasvatus on "suunnitelmallista ja tavoitteellista pedagogista toimintaa" (lisäys 1:3 §), joka edellyttää pedagogisen koulutuksen saanutta työntekijää. Jotta varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voivat toteutua, tulee jokaisessa lapsiryhmässä olla vähintään yksi varhaiskasvatukseen erikoistunut opettaja, jolla on syvä ja laajin mahdollinen asiantuntemus lapsen kasvatuksesta, hoivasta ja kehityksestä (lisäys 7:35 ja 37 §).

Yliopisto pitää erityisen onnistuneina luvun 3 uudistuksia, jossa turvataan varhaiskasvatuksen jatkuvuus ja lapsen pitkäaikaiset, turvalliset ihmissuhteet toveriinsa ja aikuisiin (14 §) sekä vanhempien osallisuus kasvatuskumppaneina varhaiskasvatoiminnan suunnitteluun ja arviointiin (19 §). Myös luvun 7 (35 §) päiväkodin henkilöstöä koskeva mitoitus takaa, että lapsiryhmiä ei voida suurentaa työntekijöitä lisäämällä.

On erittäin tärkeää, että lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan lapsen kasvatuksen, hoidon ja opetuksen tavoitteet sekä lapsen kasvatukseen osallistuvien henkilöiden toimenpiteet tavoitteiden toteutumiseksi (5:25 ja 26 §). Tällainen käytäntö osaltaan edistää dialogia ja kasvatuskumppanuutta vanhempien kanssa ja yhteistyötä eri alojen asiantuntijoiden kanssa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen kolmiportaisen tuen mallin mukaisesti (3:16-18 §) poistaa päällekkäisten suunnitelmien ja niiden laatimiseen liittyvää neuvonpidon tarvetta.

Yliopisto ehdottaa lukuun 3 (16-18 §) lisättäväksi, että lapsen tuen tarpeesta ja tukitoimista päättää päiväkotikohtainen moniammatillinen työryhmä, joka on verrattavissa perusopetuslain oppilashuoltotyöryhmään. Työryhmää johtaa päiväkodin johtaja, jolle tulee varhaiskasvatuksen asiantuntijana antaa päätösvalta yhdessä lapsen huoltajien sekä muiden lapsen kasvatukseen ja kehityksen tukemiseen erikoistuneiden asiantuntijoiden kuten erityisopettajan ja psykologin kanssa, jotta lapsen tarvitsemien tukitoimien riittävyys, sopivuus ja oikea-aikaisuus toteutuvat. Mielestämme varhaiskasvatustalouden tuottajan velvollisuus on järjestää lapselle kielikylypö- opetusta sekä kansallisella kielellä että kotikielellä (3:16 §).

Kelpoisuusvaatimuksena sekä hallinnollisiin että ammatillisiin varhaiskasvatuksen johtotehtäviin tulisi olla ylempi kasvatustieteen korkeakoulututkinto (6:33§). Yliopistollinen varhaiskasvatuksen maisteritutkinnon osaamistavoitteet sisältävät mm. korkeatasoista pedagogiikkaa ja johtamiskoulutusta sekä pedagogisen asiantuntijuuden integraatiota johtajuuteen. Varhaiskasvatuksen kehittäminen edellyttää laaja-alaista lapsen kehityksen ja kasvatuksen asiantuntijuutta ja siihen on suunnattava varoja.

Varhaiskasvatustalouteen ei voida edellyttää kustannusneutraaliutta, koska se rajaa lakiin kirjattavien muutosten ja uudistusten toteutumista. Henkilöstön tehtävänimikkeet luvussa 6 ovat selkeitä ja informatiivisia, mikä tukee kasvatuskumppanuutta vanhempien kanssa ja yhteistyötä muiden ammattiryhmien kanssa. Henkilöstön kelpoisuusvaatimusten tarkennukset saattavat lisätä lyhyellä aikavälillä julkisen talouden kokonaiskustannuksia. Tieteellinen tutkimus kuitenkin osoittaa, että sijoittaminen varhaiskasvatukseen palautuu pitkällä aikavälillä moninkertaisena säästöinä yhteiskunnalle (Heckman, 2006; Pianta, Barnett, Burchinal, & Thornburg, 2009). Laadukas varhaiskasvatus edistää lasten hyvinvointia ja ennaltaehkäisee syrjäytymisriskiä tehokkaammin kuin tukitoimet perusopetuksessa.